

Sí a la constant revisió del saber

Autor: Montserrat Camps
Data de publicació: 31-08-2019

Article de la Montserrat Camps al setmanari 'La República' aparegut divendres 30 d'agost d'aquest 2019, en què replica un article de l'Albert Velasco contra En Jordi Bilbeny i l'Institut Nova Història. Per què el que diuen Bilbeny i altres sobre la censura és pseudo-història i, en canvi, els llibres sobre censura que han publicat altres estudiosos, no?

El dia 16 d'agost, en aquest setmanari llegíem un article intitulat Contra l'Institut Nova Història, d'Alberto Velasco, que sent un gran malestar perquè Jordi Bilbeny i l'INH ofereixen una altra visió de la història de Catalunya, diametralment oposada a la que se'ns ha explicat fins avui dia. L'autor, fent-se ressò d'algunes piulades a Twitter, hi explicava que la feina dels investigadors –que titllava de poc rigorosa– és usada com a arma per lluitar contra el colonitzador, però que ell no entra en aquest joc bèl·lic, perquè creu que la història és quelcom seriós.

A la cresta de l'article, l'autor assegurava que és una "vel·leïtat" investigar en camps pels quals no s'ha obtingut una llicenciatura, perquè ho considera intrusisme professional, però no opina sobre els reconeguts llibres de poemes de l'arquitecte Joan Margarit, o sobre els invents del pintor Leonardo Da Vinci (era escultor? Potser enginyer? Naturalista? Escriptor?) També em pregunto si només una periodista pot fer una bona crònica. O bé si una novel·la ha de ser escrita exclusivament per una filòloga. L'enginyer Pompeu Fabra va reeixir en el camp de la filologia de manera autodidacta. El filòsof Baruch Spinoza va exercir d'òptic. Els poetes Miguel Hernández i Salvat-Papasseit, què havien estudiat? Si es tracta de rigor, penso que aquest concepte ha de tenir a veure amb les fonts consultades i amb l'aplicació del mètode científic. Una llicenciatura, un grau, una enginyeria, un màster... hi ajuden, és clar, però no són ni determinants ni imprescindibles a l'hora d'investigar, d'escrutar amb ulls atents. Cada persona, amb els estudis que tingui, aporta una visió determinada: la mirada d'una arqueòloga davant d'una troballa és diferent de la d'una economista, però totes dues són indispensables. Noam Chomsky era convidat a Harvard pel que podia aportar en lingüística matemàtica i mai no li van preguntar quina formació tenia, ja que allò important era el tema a debatre, no pas la quantitat de certificats i títols obtinguts.

El senyor Velasco manifestava que el seu al·legat no és polític, però equiparava l'Institut Nova Història amb l'independentisme i feia una crida a la despolitització de la història i a estimar el país tot respectant els historiadors de debò, sempre que no siguin com el senyor Bilbeny.

No puc esmentar en un article de rèplica tots els episodis de la nostra història manipulada i censurada, per això em veig amb l'obligació de recomanar alguns llibres sense la lectura dels quals ningú més hauria de criticar el treball científic dels investigadors de l'INH. Llegiu Inquisició i Decadència o Petit manual de la descoberta catalana d'Amèrica, de Jordi Bilbeny, i després parlem de les fonts o del mètode científic. Llegiu Erasme i l'imperi català de Carles I, de Pep Mayolas, i discutim sobre el regne de Tarragona. Llegiu Sota l'estora del Segle d'Or castellà, de Lluís Batlle, i parlem del buit literari català de tres segles. Llegiu i sobretot mireu el llibre de magnífics mapes d'Enric Guillot, Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica, i mai més no considerareu la cartografia històrica de la mateixa manera. Si ningú no nega que es va instaurar una censura durant més de tres segles, que, a més, ens consta en nombrosos documents i pragmàtiques, per què hem d'assumir que tot el que ens ha arribat per escrit no ha estat gens manipulat, corregit, censurat, canviat, reescrit o creat de nou? Per què el que diuen Bilbeny i altres sobre la censura és pseudohistòria i, en canvi, els llibres sobre censura que han publicat altres estudiosos, no? Com és que no es critiquen els estudis sobre el mateix tema de Rumeu de Armas, Pinto Crespo, Juan Friede, Eufemià Fort, Ricardo García Cárcel, Juan Blázquez i Adolfo de Castro?

No es pot difamar, i s'ha de contrastar tot el que es llegeix. Crec que ara tocaria a algun estudiós acadèmic –tant li fa si ha treballat de paleta o de forner, com Joan Oró– de contrastar dades concretes com la desaparició de biblioteques privades senceres en el segle XVI o els canvis obligats de noms d'autors. Com és que la literatura castellana del segle d'or és tan abundosa i de qualitat si els escrits cultes en aquesta llengua del XIII al XV eren escassos i de molta menys qualitat que els corresponents en llengua catalana i, al mateix temps, Castella no se'n sortia amb les bancarrotes i les crisis? Revisem si realment Joana la Boja va estar mai boja i va estar mai tancada. Qui era realment Erasme de Rotterdam?... Si tothom admet que la història està escrita pels guanyadors, per què ens costa tant qüestionar-la? Potser no és com ens l'han volgut fer veure.

Cal investigar tenint en compte la interdisciplinarietat i amb amplitud de mires, conforme a un tarannà més humanista i amb llibertat de pensament. Només així tindrem la capacitat de transcendir la immediatesa recuperant el veritable passat.

Montserrat Camps
Articles
30 d'agost del 2019
21:00h
https://www.lrp.cat/lrp-arts/article/1656840-si-a-la-constant-revisio-del-saber.html